

Onderwerp Evaluatie 'De levendige stad, ook op zondagen'

Steller Juliette Tempel

De leden van de raad van de gemeente Groningen
te
GRONINGEN

Telefoon (050) 367 83 24 Bijlage(n) 2

Ons kenmerk 5416790

Datum 08-01-2016 Uw brief van -

Uw kenmerk -

Geachte heer, mevrouw,

Voor u ligt het evaluatierapport van 'De levendige stad, ook op zondagen'. In deze brief geven wij de belangrijkste bevindingen weer van het onderzoek dat afgelopen najaar door Broekhuis Rijs Advisering is uitgevoerd. Tevens geven wij de bevindingen weer op de terreinen handhaving, reiniging en openbare orde.

Eerst een terugblik

- Ter voorbereiding van twee raadsbesluiten in 2012 en 2013 over verruiming van de winkeltijden, zijn omvangrijke onderzoeken uitgevoerd waarin de standpunten en belangen van alle mogelijke belanghebbenden inzichtelijk zijn gemaakt en gewogen.
- Om de levendigheid in de stad te vergroten, heeft uw raad besloten dat alle winkeliers per 1 december 2014 hun deuren mogen openen op zon- en feestdagen (raadsbesluit 29 oktober 2014). U gaf aan de nieuwe regeling na een jaar te willen evalueren.
- In juni 2015 heeft raadscommissie W&I de onderzoeksopzet voor de evaluatie besproken. De meningen van de raadsfracties liepen uiteen. In lijn met uw uitspraken is gebruik gemaakt van studenten van diverse onderwijsinstellingen in Groningen en zijn de kosten van het onderzoek omlaag gebracht tot 11 duizend euro.

Uitvoering onderzoek

Het onderzoek werd in het najaar van 2015 uitgevoerd door bureau Broekhuis Rijs Advisering met als centrale vraag:

Wat zijn de bevindingen van bezoekers, belangenpartijen, ondernemers en omwonenden bij de ontwikkeling van de levendigheid in de stad?

Er zijn bijna 500 enquêtes gehouden onder binnenstadbezoekers, gesprekken gehouden met vijf belangenorganisaties, er is een internet-enquête verspreid onder 1.400 (en ingevuld door 200) winkeliers/horecaondernemers en 400 telefonische enquêtes onder omwonenden.

Belangrijkste bevindingen

- Driekwart van de *binnenstadbezoekers* vindt de binnenstad levendiger sinds er meer aandacht is voor activiteiten/evenementen en de openingstijden zijn verruimd. Opvallend is dat ruim een kwart van hen op zondag speciaal voor de evenementen of activiteiten naar de stad toe komt, tegenover vijf procent door de week.
- De *belangenorganisaties* waarmee is gesproken in het kader van deze evaluatie (zijnde GCC, Koninklijke Horeca Nederland, Marketing Groningen, VVV en bewonersorganisatie A-kwartier), geven aan dat na een aanvankelijk stroeve start de ervaringen positief zijn met de extra activiteiten en de openingstijden op zondag.
- Van de *ondernemers* is ongeveer de helft van diegenen die hebben deelgenomen aan de enquête positief over de verruiming van de winkeltijden op zondag. Zo'n 30 procent is hier negatief over, het betreft hier vooral de ondernemers met weinig personeel en/of de ondernemers die graag de zondagsrust gerespecteerd zien. Hoewel gevraagd is naar de omzetontwikkeling, hechten we eraan op te merken dat de omzetontwikkeling niet (uitsluitend) valt toe te schrijven aan verruimde winkelopening. Voor 41 procent is de omzet vrijwel gelijk gebleven, 35 procent geeft aan dat deze is toegenomen en bij 23 procent van de ondernemers is sprake van omzetsdaling.
- Van de *omwonenden* geeft 69 procent aan te merken dat er meer te doen is in de stad en 67 procent is daar positief over. Zowel de ondernemers als de omwonenden geven aan dat er slechts in beperkte mate sprake is van overlast. De overlast heeft dan met name betrekking op geluidshinder, drukte in het algemeen en de parkeeroverlast van zowel auto's als fietsen.

Aanbevelingen voor het vervolg: hoe kan het aantrekkelijker?

In het onderzoek is met nadruk ook gevraagd naar tips hoe we de stad aantrekkelijker kunnen maken. Hierop is zeer uitgebreid geantwoord. Op hoofdlijn hadden de suggesties betrekking op de volgende punten:

- Het blijft belangrijk om zoveel mogelijk samen te werken bij het organiseren van diverse activiteiten. Men vraagt om een duidelijke programmering. Wij zullen uw raad ultimo maart 2016 informeren over de activiteitenplanning voor 2016.
- Velen zien graag dat de hele week door van alles georganiseerd wordt; hierbij wordt onder meer gedacht aan diverse thematische markten en/of braderieën.
- Vooral de binnenstadbezoekers zouden graag meer aandacht zien voor de inrichting van de openbare ruimte. Bij hen is meer behoefte aan groen en fonteinen in het centrum, zodat de sfeer en beleving verder kunnen toenemen.

- De communicatie over wat er zoal te doen is en wanneer de winkels wel/niet open zijn, kan verbeterd worden.
- Uit het onderzoek is gebleken dat het aandeel Duitse bezoekers met name op de zondag achterblijft. Ten aanzien van de marketing is het gewenst om meer de Duitse markt te gaan benaderen, juist omdat daar op zondag de winkels gesloten zijn.

Bevindingen ten aanzien van handhaving, reiniging en openbare orde

In het raadsvoorstel 'De levendige stad, ook op zondag' is destijds een inschatting gemaakt van de inzet voor toezicht en handhaving, reiniging en afval en openbare orde en veiligheid. Nu, een jaar later, is tevens gevraagd naar de bevindingen op die terreinen.

Toezicht en handhaving:

Sinds de introductie van koopzondagen zijn op drukke zondagen (m.n. feestdagen, toeristenseizoen) de handhavers openbare ruimte aanwezig in de stad. Vanaf medio 2015, na invoering van betaald parkeren op zondagen, worden ook parkeerhandhavers ingezet. Voor de inzet op het gebied van toezicht en handhaving in de openbare ruimte zijn voor 2015 aanvullende middelen beschikbaar gesteld. Voor 2016 vangen wij de inzet van Stadstoezicht op binnen de reguliere begroting. Inzet van handhavers parkeren wordt gedekt uit de opbrengsten van de fiscale boetes.

De medewerkers van Stadstoezicht ervaren zondagen als drukke dagen. Er gebeurt veel in de stad, er is veel winkelend publiek, er zijn diverse activiteiten en kleine evenementen. Onze buitengewoon opsporingsambtenaren (BOA's) fungeren als gastheren en gastdames van de stad. Zij wijzen stadbezoekers de weg, beantwoorden vragen en wijzen op geldende regels. Als de regels niet worden nageleefd, treden zij op. Er worden tijdens koopzondagen meer overtredingen geconstateerd dan op een doordeweekse dag. Omdat de bezetting op zondagen minimaal is, beperkt de inzet zich tot het centrum en de wijken Hortusbuurt en Binnenstad-Oost (waar betaald parkeren op de zondagen van kracht is). Wij prioriteren onze inzet met name op vaste overlastlocaties.

Reiniging en afval:

De extra vervuiling op de "extra" koopzondagen in de binnenstad is beperkt gebleven. Deze vervuiling is in 2015 meegenomen met de reguliere maandagmorgenschoonmaak. Extra inzet was daarom niet nodig. De gemeente heeft geen klachten ontvangen over de netheid op deze koopzondagen. Inzet was nog wel nodig op de "oude" koopzondagen. Dit had te maken met de hoeveelheid bezoekers. Ons college verwacht dat extra inzet in de toekomst vooral afhankelijk zal worden van de vraag hoe de bezoekersaantallen zich gaan ontwikkelen. Zolang de vervuiling beperkt blijft zullen wij geen extra schoonmaak organiseren op de zondagen.

Omwonenden en ondernemers hebben aangegeven meer afvalbakken te wensen. Dit aspect nemen wij mee in de Binnenstadvisie. De toiletten zijn gedurende 2015 opengesteld op zondagen; deze voorzien in een behoefte. De meerkosten bedragen € 17.500,- en komen ten laste van de productgroep BORG (Beheer Openbare Ruimte Groningen). Dat is conform het raadsbesluit van 29 oktober 2014.

Openbare orde en veiligheid:

Een levendige stad levert een positieve bijdrage aan het imago van de stad. Doel vanuit Openbare Orde en Veiligheid is om evenementen en voetbalwedstrijden veilig te laten verlopen. Hierin wordt nauw samengewerkt met Evenementenmanagement en de veiligheidspartners. Het feit dat er ook winkelend publiek aanwezig is in de binnenstad en er meer activiteiten worden georganiseerd, maakt sommige evenementen of voetbalwedstrijden risicovoller. Dat vraagt van de gemeente en de betrokken organisaties dat zij in gezamenlijkheid onverminderd alert blijven op (ongewenste) samenloop van activiteiten. Een specifiek aandachtspunt blijft de winkelopstelling en de verkoop van alcohol in relatie tot voetbalwedstrijden en grote evenementen.

Samenvattend

In het najaar van 2015 is onderzoek gedaan naar de bevindingen van bezoekers, belangenpartijen, ondernemers en omwonenden bij de ontwikkeling van de levendigheid in de stad. De eindconclusie is dat de levendigheid het afgelopen jaar volgens een meerderheid van de respondenten is toegenomen, zonder dat dit tot een substantiële toename van overlast heeft geleid. Er is merkbaar meer te doen in de stad volgens de respondenten, het is drukker en men vindt het gezelliger. Wij continueren de inzet voor handhaving op drukke koopzondagen in 2016 en vangen dit op binnen de bestaande begroting.

Uit het onderzoek zijn verschillende suggesties naar voren gekomen om de levendigheid van de stad verder te verbeteren. Samen met de bedrijvenverenigingen en andere samenwerkingspartners zullen we deze suggesties de komende periode verder gaan uitwerken.

Wij verwachten dat wij u met het toesturen van de evaluatie van 'De levendige stad, ook op zondagen' voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Groningen,

de burgemeester,
Peter den Oudsten

de secretaris,
Peter Teesink

2 DECEMBER 2015

GRONINGEN: DE LEVENDIGE STAD, OOK OP ZONDAGEN

BROEKHUIS RIJS ADVISERING

1. Inleiding

Op 29 oktober 2014 heeft de raad van de gemeente Groningen ingestemd met de nota "De levendige stad, ook op zondagen". In de nota werd aangegeven dat een levendige en aantrekkelijk stad belangrijk is voor de economische positie van de stad. Naast het stimuleren van meer evenementen en activiteiten van initiatiefnemers, hebben winkeliers de mogelijkheid gekregen iedere zondag en de meeste feestdagen open te zijn vanaf 12.00 uur tot uiterlijk 22.00 uur, met ingang van 1 december 2014. Afgesproken werd ook om nu - een jaar later – de levendigheid te gaan evalueren.

Wij verzorgen middels deze rapportage een zo breed mogelijk opgezette evaluatie door diverse betrokkenen. Het gaat hierbij om zowel de bezoekers van de binnenstad, de omwonenden, de winkeliers als de belangenorganisaties.

Vraagstelling

De centrale onderzoeksvraag luidde als volgt:

"Wat zijn de bevindingen van bewoners, winkeliers, stadbezoekers en andere belangenpartijen ten aanzien van de ontwikkeling van de levendigheid in de stad?"

Deze centrale onderzoeksvraag is in de volgende vragen geconcretiseerd:

1. Welke partijen zijn betrokken bij het verlevendigen van de stad?
2. Wat zijn de ervaringen van het afgelopen jaar van de verschillende partijen?
3. Welke aspecten worden als positief ervaren?
4. Welke aspecten worden als negatief ervaren?
5. Welke aanbevelingen kunnen gegeven worden voor de toekomst?

2. Opzet evaluatie

De gemeente heeft ons nadrukkelijk verzocht om de evaluatie zo breed mogelijk op te zetten.

Werkwijze

De volgende partijen zijn, onder andere met behulp van de inzet van de studenten van diverse onderwijsinstellingen in Groningen, op de volgende wijze benaderd:

- *Binnenstadbezoekers*: vier maal per jaar voeren wij, in opdracht van de gemeente, onderzoek uit voor het samenstellen van de Detailhandelsmonitor voor de binnenstad van Groningen. In dit kader houden we bezoekersenquêtes op straat in de binnenstad. Naast diverse standaardvragen (o.a. over herkomst en bezoekfrequentie) kunnen hierin ook andere vragen meegenomen worden. Dat hebben we eind september voor dit project dan ook gedaan. Voor de detailhandelsmonitor wordt op de dinsdag, donderdag en zaterdag

geënuquëteerd; voor dit onderzoek is daarnaast tweemaal op de zondagen geënuquëteerd. Naast dit eigen onderzoek is ook gebruik gemaakt van de gegevens, die naar voren zijn gekomen in het TROM-onderzoek van de Grontmij. De Grontmij vraagt Duitse en verblijfstoeristen onder meer naar wat ze missen in de binnenstad.

- *Belangenorganisaties*: op aangeven van de gemeente zijn gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van de Groninger City Club (GCC), Marketing Groningen, Koninklijke Horeca Nederland Groningen en de Bewonersorganisatie A-kwartier. Tijdens het onderzoek is daar de VVV nog aan toegevoegd. Deze gesprekken hebben één op één plaatsgevonden.
- *Ondernemers*: middels een internetenquëte is een groot aantal ondernemers (detailhandel en horeca) in de stad Groningen gevraagd naar hun ervaringen. Hierbij is gebruik gemaakt van een emailbestand van de gemeente Groningen.
- *Omwonenden*: middels een telefonische enquëte zijn bewoners van de binnenstad en bewoners van de direct omliggende wijken ondervraagd naar hun ervaringen.

3. Ervaringen binnenstadbezoekers

In totaal zijn in de binnenstad van Groningen bijna 500 enquëtes uitgevoerd onder alle bezoekers van de binnenstad, over meerdere dagen van de week verdeeld. Het gaat derhalve om een representatieve steekproef.

Belangrijkste reden om binnenstad te bezoeken (bezoekers)		
	Doordeweeks	Zondag
Shoppen/winkelen	51%	50%
Evenementen/toerisme/cultuur	5%	27%
Wonen	1%	5%
Horeca	10%	3%
Werk	8%	3%
Familie- en ziekenhuisbezoek	6%	2%
Studie	8%	1%
Marktbezoek	3%	0%
Overig	7%	10%

Onder alle bezoekers is de vraag gesteld, wat de belangrijkste reden was om de binnenstad te bezoeken. Verreweg de belangrijkste reden is het shoppen / winkelen. Tussen de doordeweekse dagen en de zondag is een opmerkelijk en belangrijk verschil te constateren waar het het 'vermaak' betreft. Op zondag komt ruim een kwart van de bezoekers voor de evenementen of andere activiteiten naar de binnenstad. Daarnaast is de bezoekers gevraagd om een waardering te geven voor diverse aspecten van de binnenstad. Voor dit onderzoek zijn aan de detailhandelsmonitor speciaal vragen over het aanbod en de kwaliteit van de warenmarkt aan toegevoegd. Deze twee elementen blijken een goede score te krijgen van de bezoekers met een 7.6 en een 7.5. Tussen de zondag en de doordeweekse dagen is nauwelijks een verschil in waardering.

Waardering van de bezoeker (bezoekers)

De sfeer en gezelligheid	8,2
Het winkelaanbod	7,7
De winkelkwaliteit	7,6
Het aanbod van de warenmarkt	7,6
De kwaliteit van de warenmarkt	7,5
De service en bediening/gastvrijheid	7,4
De schoonheid en netheid van de stad	7,2
De stallingmogelijkheden van uw fiets	6,4
De bereikbaarheid van de binnenstad (per auto)	6,3
De parkeermogelijkheid van uw auto	6,0
De parkeertarieven	4,6

Verder is gevraagd of de bezoekers de binnenstad, nu een evenementenprogrammering is opgezet en de openingstijden op zondag zijn verruimd, levendiger vinden dan enkele jaren geleden. Hierop is door driekwart van de geënquêteerden positief geantwoord.

Vindt u de binnenstad nu levendiger? (bezoekers)

Ja	75%
Nee	13%
N.v.t./geen antwoord	12%

Tot slot is aan de bezoekers de vraag gesteld of ze tips hadden om de binnenstad nog verder te verlevendigen en aantrekkelijker te maken. Hierop is zeer uitgebreid geantwoord, waarbij we onderscheid hebben gemaakt naar hoofdgroepen:

Welke tips hebt u? (bezoekers)

Evenementen/activiteiten	31%
Inrichting openbare ruimte	30%
Winkels/horeca	20%
Vervoer/bereikbaarheid/parkeren	14%
Overig	5%

Wanneer we kijken naar de groep evenementen en activiteiten, dan gaat het vooral om een grotere vraag naar festivals, evenementen, markten en muziek. De mening van de bezoekers over straatmuzikanten en draaiorgels loopt nogal uiteen; er wordt zowel om minder als meer gevraagd. Op het gebied van de inrichting van de openbare ruimte vallen een aantal zaken op; in de eerste plaats wordt gevraagd om meer groen, bankjes en fonteinen. Ten tweede wordt gevraagd om meer vuilnisbakken, een schonere stad, meer (sfeer)verlichting, meer fietsenrekken en toiletten. Op het gebied van de bereikbaarheid en het parkeren gaan veel opmerkingen over de bussen, zowel om de bussen te weren uit als te behouden voor de binnenstad. Daarnaast worden de nodige

opmerkingen over de (te hoge) parkeertarieven gemaakt, juist op zondag. Met betrekking tot de winkels en horeca is er met name een roep om meer terrassen, meer speciaalzaken en boetiekjes, dat de winkels langer open moeten zijn, en meer variëteit in het aanbod. Ook is er een beperkt aantal bezoekers die aangeeft minder koopzondagen te wensen.

In grote lijnen komen deze uitkomsten overeen met die uit het TROM-onderzoek van de Grontmij. De uitkomsten van dit bureau naar de waardering van de binnenstad liggen zelfs nog hoger dan in ons onderzoek; het aantal respondenten lag bij de Grontmij evenwel lager, zodat slechts sprake kan zijn van een indicatie. Deze indicatie wijst wel in dezelfde richting. Veel respondenten bleken tijdens hun bezoek aan Groningen niets te missen (bijna 84%); wanneer ze wel iets misten ging het vooral om langere en/of betere openingstijden. Dit geeft aan, dat ze graag zien dat de winkeliers de ruimere openingstijden meer gaan benutten.

4. Ervaringen belangenorganisaties

Bij de Groninger City Club (GCC) was in het begin sprake van de nodige scepsis over de extra activiteiten en de verruiming van de openingstijden op zondag. In de loop van het afgelopen jaar zijn de ervaringen positiever geworden. De gunstige effecten tonen zich vooral in meer consumenten, en daardoor meer omzet. Ondanks een aanvankelijke daling van bezoek op onder meer de maandag en zaterdag is inmiddels sprake van een toename van de omzet en het aantal klanten, in plaats van alleen een verschuiving. Maar vooral ook de duidelijkheid voor de consument wanneer winkels open zijn heeft een positieve bijdrage geleverd aan de beleving in de binnenstad. Voor wat betreft de marketing kunnen door een betere afstemming en samenwerking verbeteringen doorgevoerd worden. Per saldo is het verblijfsklimaat en de levendigheid verbeterd en is de GCC zeer tevreden met de huidige situatie.

Bij Koninklijke Horeca Nederland is men eveneens zeer tevreden. Op zondag zijn er veel meer bezoekers in de stad. Er vinden extra bestedingen plaats, dus geen verschuivingen. De donderdagavond als koopavond verliest wel zijn functie, ook als uitgaansavond valt deze avond wat terug. Op zondag heeft de consument meer rust en tijd voor een combinatiebezoek aan winkels én horeca. Een negatief effect van de verruiming van de openingstijden kan zijn, dat de druk op een ondernemer sterk toeneemt, waardoor hij/zij – in feite tegen de zin – toch open gaat. Ook bij de horeca wordt gewezen op de mogelijkheden die er nog liggen om in de marketing meer richting de Duitse bezoekers te kijken.

Marketing Groningen geeft aan dat met betrekking tot de levendigheid op zondagen er een enigszins stroeve start geweest is; het moest op gang komen. Daarna zijn de ervaringen steeds positiever geworden. Vooral de combinatie van de verruiming van de openingstijden en meer evenementen functioneert goed. Marketing Groningen vindt het nog lastig aan te geven hoe de effecten voor de bezoekers en de werkgelegenheid exact zijn, maar er is wel duidelijk sprake van een positieve ontwikkeling. Wel is aangegeven, dat vooral de eenmanszaken soms voor een lastige keuze staan bij de verruiming. De levendigheid is absoluut toegenomen, er wordt steeds meer georganiseerd, waardoor het meer bruist in de stad. Culturele instellingen, waaronder Vrijdag, willen nu ook meer op

zondag in de stad ondernemen. Marketing Groningen is van mening dat het om een groeimodel gaat, waar nog verbeteringen doorgevoerd moeten worden. Verbeteringen zijn mogelijk door een sterkere evenementen-programmering en betere communicatie en marketing op de Duitse markt. Daarnaast is er een wens om meer met thematische markten te gaan werken, zodat de (fysieke) markt meer gevuld gaat worden.

De VVV geeft ook aan dat het druktebeeld moest groeien. Nadat het druktebeeld op zondag in het begin wat langzaam op gang kwam is nu het beeld dat het in de binnenstad een stuk drukker is geworden. De binnenstad is veel levendiger geworden. Het aantal bezoekers is duidelijk toegenomen; bezoekers die zich ook positief uitlaten over de levendigheid en beleving in de stad. Alleen blijft op zondag het aantal Duitse bezoekers nog achter. Hier is meer promotie nodig om de bekendheid te vergroten. Voor de evenementen is meer coördinatie wel gewenst, waarbij de kwaliteit beter geborgd kan worden. Echt negatieve zaken zijn er niet, behalve wellicht teveel zwerfvuil, mede doordat de prullenbakken te vol zitten. Per saldo is de VVV zeer tevreden, ook de veiligheid is toegenomen.

De bewonersorganisatie A-kwartier is vanaf het begin positief geweest over de verruiming van de openingstijden en het organiseren van meer activiteiten, mits een aantal randvoorwaarden maar goed werden ingevuld en bewaakt. Over het algemeen gebeurt dat ook goed. Men merkt duidelijk dat het drukker in de stad is geworden, en daardoor ook levendiger en gezelliger. De meeste overlast wordt ondervonden van het geluidsniveau bij een aantal activiteiten.

De belangenorganisaties waarmee in het kader van deze evaluatie gesproken is, geven aan dat na een aanvankelijk wat stoeve start de ervaringen positief zijn ten aanzien van de extra activiteiten en de verruiming van de openingstijden op zondag. De belangrijkste opmerkingen betreffen vooral het verder verfijnen en coördineren van activiteiten en het duidelijker communiceren van de openingstijden en de evenementen, met name ook op de Duitse markt.

Een verslag van de gesprekken met alle partijen is als bijlage bij dit rapport gevoegd.

5. Ervaringen ondernemers

Een groot deel van de ondernemers in de stad Groningen (ruim 1.400 benaderd) hebben een verzoek ontvangen tot het invullen van een enquête. Na een reminder hebben uiteindelijk in totaal 200 ondernemers – zowel in de detailhandel als de horeca – de enquête ingevuld. Bij de ondernemers die de enquête hebben ingevuld is sprake van een redelijke doorsnee van de aanwezige ondernemers in Groningen. Het gaat om zowel zelfstandige ondernemers (franchisers en eigen ondernemers), filiaalbedrijven als dag- en avondhoreca. Ook wat leeftijd betreft is sprake van een behoorlijke mix. Ook kijkende naar de bedrijfsgrootte is sprake van een redelijke mix: de helft (50%) van de ondernemers heeft 0 tot 5 werknemers; ook de overige categorieën (tot meer dan 100 werknemers) zijn vertegenwoordigd.

Groningen: De levendige stad, ook op zondagen

Aan de ondernemers is de vraag gesteld wat hun mening is over de wens en plannen van de gemeente om de levendigheid in de stad te doen toenemen door verruiming van de openingstijden op zondag en om zo meer bezoekers te trekken. Daarover is een sterke meerderheid positief.

Mening over verlevendiging stad (ondernemers)	
positief	82%
neutraal	11%
negatief	4%
geen mening	2%

Op de vraag of men het in de praktijk levendiger vindt in de binnenstad dan een jaar geleden antwoord ook een royaal percentage positief (44%). Van de ondernemers is 28% de mening toegedaan dat het ongeveer gelijk gebleven is.

Is de binnenstad nu levendiger dan een jaar geleden? (ondernemers)	
Ja, veel levendiger	13%
Ja, een beetje levendiger	31%
Gelijk gebleven	28%
Nee, minder levendig	9%
Geen mening/n.v.t.	19%

De ondernemers merken aan meerdere aspecten, dat het levendiger is geworden in de stad.

Waarom merkt u dat het levendiger is geworden? (ondernemers)	
Drukker, meer bezoekers	34%
Meer evenementen en activiteiten	30%
Meer omzet	13%
Meer hinder	11%
Anders	13%

De toegenomen levendigheid in de stad blijkt volgens de ondernemers vooral uit het feit, dat er meer bezoekers zijn en dat er meer evenementen en activiteiten worden georganiseerd. In 13% van de gevallen resulteert dit ook in een stijging van de omzet. Ruim 1 op de 10 geeft aan, dat er ook meer hinder is ontstaan, met name door lawaai en zwerfvuil.

Hoe draagt u zelf bij? (ondernemers)	
Vaker open	29%
Meer activiteiten, speciale acties	21%
Meer samenwerking met andere ondernemers	14%
Meer reclame	4%
Anders	32%

Groningen: De levendige stad, ook op zondagen

Veel ondernemers gaan nu vaker open dan in het verleden. Ook bij het antwoord 'anders' wordt hierop gereageerd; men gaat vooral meer gespreid over de week open, of op andere momenten. Daarnaast worden ook meer acties – al dan niet samen met andere ondernemers – ondernomen. Bij 'anders' kwam ook de social media naar voren als een middel om meer bezoekers te trekken.

Mening over verruiming openingsuren op zondag (ondernemers)	
Positief	48%
Neutraal	18%
Negatief	30%
Geen mening	5%

Wanneer alleen gevraagd wordt naar de mening over de verruiming van de openingsuren op zondag, dan is vrijwel de helft hier positief over, 3 op de 10 is negatief terwijl 18% zich vooralsnog neutraal opstelt.

Van de ondernemers, die de enquête hebben ingevuld blijkt ongeveer de helft (51%) nu altijd open te zijn; 32% is nooit open op zondag. Hen is gevraagd waarom dat zo is. Een aanzienlijk deel geeft aan, dat er te weinig bezoekers zijn of verwacht worden, dan wel dat het om een verschuiving van de omzet gaat. Daarnaast wenst 1 op de 5 uit principiële redenen niet open te gaan. Bij de categorie 'anders' gaat het vooral om de kleine zelfstandige, die het lastig vindt om nog meer uren te moeten maken. Deze uitkomsten zijn indicatief omdat de categorie ondernemers die op zondag niet open zijn onvoldoende groot was voor betrouwbare uitkomsten.

Waarom bent u niet altijd open op zondag? (indicatief) (ondernemers)	
Te weinig bezoekers/omzet	30%
Principieel, graag zondagsrust	20%
Verschuiving van omzet	19%
Te weinig ondernemers in de straat geopend	9%
Te duur	7%
Moeilijk personeel te vinden	6%
Anders	9%

De ondernemers die wel meegaan in de zondag openstelling hebben hier meerdere redenen voor, waarbij het vooral om de wens van de klant gaat, en de daaruit voortvloeiende extra omzet. Bij 'anders' betreffen de antwoorden vooral, dat men altijd al open was, of dat men het wil proberen als service naar de klant.

Waarom wel open op zondag (indicatief) (ondernemers)	
Wens van de klant/bezoeker	31%
Meer omzet	26%
Concurrent/collega's zijn ook geopend	17%
Beleid van hoofdkantoor	7%
Anders	19%

De omzet heeft zich niet voor iedereen op dezelfde wijze ontwikkeld; voor 41% is de omzet vrijwel gelijk gebleven. Toch geeft 35% aan, dat de omzet in meer of mindere mate is gestegen. Bij 23% van de ondernemers is sprake van een daling.

Ontwikkeling van de omzet sinds verruiming (ondernemers)

Sterk toegenomen, index > 110	6%
Toegenomen, index 105 - 110	29%
Gelijk gebleven, index 95 - 105	41%
Licht gedaald, index 90 - 95	16%
Sterk gedaald, index < 90	7%

Door de verruiming van de openingsuren en de wijzigingen in de omzet hebben zich ook veranderingen voorgedaan in het personeelsbestand, maar dat is het geval bij een minderheid. Bij 71% is het ongeveer gelijk gebleven.

Wijziging personeelsbestand? (ondernemers)

Toegenomen	23%
Ongeveer gelijk gebleven	71%
Gedaald	7%

Uiteraard is ook aan de ondernemers gevraagd wat nog meer mogelijk is om extra bezoekers naar de binnenstad te trekken, op alle dagen van de week. Hierop is zeer uitgebreid gereageerd. Velen wensen een grotere mate van gezamenlijk optrekken van ondernemers bij het organiseren van activiteiten. Verder is er wel een wens om de Grote Markt ook doordeweeks meer te benutten. De hoogte van de parkeertarieven en het parkeerbeleid in het algemeen geven eveneens aanleiding tot het maken van opmerkingen. Velen zouden op zondag graag gratis parkeren zien of in ieder geval goedkoper. Ook de bereikbaarheid zou verder verbeterd moeten worden. Tenslotte geven de ondernemers tips om ook de Duitse bezoekers beter en/of anders te gaan benaderen.

6. Ervaringen omwonenden

In en rondom de binnenstad van Groningen zijn telefonisch enquêtes (ca. 400 in aantal) gehouden onder de omwonenden. De opzet van de verruiming van de openingstijden op zondag en de daaraan gelieerde activiteiten is geweest om de levendigheid in de binnenstad te laten toenemen, zonder dat hierdoor de omwonenden meer overlast gaan ondervinden. Een groot deel van de omwonenden merkt ook daadwerkelijk dat er meer te doen is in de binnenstad.

Merkt u dat er meer te doen is? (omwonenden)

Ja	69%
Nee	25%
Geen mening	6%

Groningen: De levendige stad, ook op zondagen

Op de vraag wat de omwonenden dan vooral merken gaat het vooral om het feit, dat er meer mensen in de stad zijn, dat er meer evenementen zijn en dat de winkels open zijn. In 8% van de gevallen wordt aangegeven dat men nu meer hinder ondervindt.

Wat merkt u dan? (omwonenden)	
Meer mensen/drukker	32%
Meer evenementen	29%
Winkels open	20%
Meer hinder	8%
Meer winkeliersacties	2%
Regelmatig marktkramen	1%
Overig	7%

Aan de omwonenden is gevraagd wat zij ervan vinden, dat er meer te doen is in de binnenstad. Ongeveer tweederde (67%) is hierover positief, 15% is negatief.

Wat vindt u ervan dat er meer te doen is in de binnenstad? (omwonenden)	
Positief	67%
Neutraal	13%
Negatief	15%
Weet niet/geen mening	5%

Aan de omwonenden is dan ook gevraagd welke aspecten ze als negatief beoordelen. Ruim een kwart geeft aan helemaal geen hinder te ondervinden. Bij de overige spelen diverse factoren een rol, zoals geluidshinder, het ontbreken van een dag met rust in de stad en de aanwezigheid van veel auto's.

Welke aspecten ervaart u als negatief? (indicatief) (omwonenden)	
Geen zondagsrust	22%
Geluidshinder	19%
Veel overlast van (geparkeerde) auto's	19%
Te druk	14%
Veel rotzooi, vuilnis	5%
Veel overlast van fietsen en fietsers	5%
Overig	14%
Geen	27%

Wanneer gevraagd wordt naar wat hen dan het meest stoort, dan gaat het toch vooral om de geluidshinder, op de voet gevolgd door de drukte in het algemeen en de parkeeroverlast, van zowel auto's als fietsers. Evenals bij de vorige vraag gaat het bij 'overig' vooral om het betaald parkeren in de binnenstad op zondag.

Wat is het meest storend? (indicatief) (omwonenden)

Geluidshinder	33%
Parkeeroverlast	22%
Drukke	20%
Vuilnis	9%
Overig	16%

Uiteraard is ook gevraagd welke aspecten juist als positief beoordeeld worden. Hier betreft het vooral een toegenomen gezelligheid, dat er meer te doen is en dat de winkels open zijn.

Welke aspecten ervaart u als positief? (omwonenden)

Gezelliger	32%
Meer activiteit, meer te doen	27%
Winkels open	26%
Meer mensen	10%
Veiliger gevoel	0%
Anders	4%

Tenslotte is de vraag gesteld of men het nu levendiger en aantrekkelijker in de binnenstad vindt dan een jaar geleden.

Is het nu levendiger en aantrekkelijker? (omwonenden)

Ja	69%
Nee	17%
Geen mening/n.v.t.	14%

Een ruime meerderheid is van mening dat het nu inderdaad aantrekkelijker is geworden in de binnenstad.

7. Conclusies

In het onderzoek naar de levendigheid van de binnenstad van Groningen, waar de verruiming van de openstelling op zondag een onderdeel van is, kunnen een aantal duidelijk conclusies worden getrokken. Uit de diverse gesprekken met betrokken organisaties, de gehouden bezoekersenquête, de bewonersenquête en de ondernemersenquête kan het volgende worden geconcludeerd.

- Alle betrokkenen geven aan dat de levendigheid en aantrekkelijkheid van de binnenstad van Groningen het afgelopen jaar is toegenomen. Er is merkbaar meer te doen in de stad, het is drukker, en men vindt het gezelliger.
- Ook de ondernemers zijn het er over eens dat de levendigheid is toegenomen. Ongeveer de helft van de ondernemers, die het enquêteformulier hebben ingevuld (ca. 200), is tevens positief over de verruiming van de openingstijden op zondag. Zo'n 30% is hier negatief over; hier betreft het vooral de ondernemers met weinig personeel en/of de ondernemers, die graag de zondagsrust gerespecteerd zien.
- Bij veel ondernemers (35% van de ingevulde formulieren) is de omzet het afgelopen jaar gestegen; bij de meeste is de omzet vrijwel gelijk gebleven. Bij een geringer aandeel is de omzet gedaald. Per saldo duidt dit op een toename van het aantal personeelsleden en het aantal klanten. De VVV heeft inderdaad bevestigd, dat het aantal bezoekers in de binnenstad het afgelopen jaar duidelijk toegenomen is.
- Uit de gesprekken en enquêtes is naar voren gekomen dat juist de combinatie van evenementen, met het langer open zijn van winkels en horeca, de stad zoveel aantrekkelijker maakt.
- Waar activiteiten worden georganiseerd is vaak ook sprake van overlast, in meer of mindere mate. Zowel de ondernemers als de omwonenden geven aan dat dit slechts in beperkte mate het geval is. De overlast heeft vooral betrekking op geluidshinder; verder worden vooral genoemd het betaald parkeren op zondag, te veel fietsen/te weinig fietsenstallingen, zwerfvuil/te weinig vuilnisbakken en te weinig toiletten.

De eindconclusie – en beantwoording van de centrale vraag – is dat de levendigheid het afgelopen jaar volgens een meerderheid van de betrokkenen is toegenomen, zonder dat dit tot een substantiële toename van overlast heeft geleid.

Wel zijn nog diverse *aanbevelingen* gedaan voor het vervolg:

- Het blijft belangrijk om zoveel mogelijk samen te werken bij het organiseren van diverse activiteiten. Men vraagt om een duidelijke programmering.
- Daarbij zien velen graag dat de hele week door van alles georganiseerd zou worden; hierbij wordt onder meer gedacht aan diverse thematische markten en/of braderieën.
- Vooral de bezoekers van de binnenstad zouden graag meer aandacht zien voor de inrichting van de openbare ruimte. Bij hen is meer behoefte aan meer groen en fonteinen in het centrum, zodat de sfeer en de beleving nog verder kan toenemen.

- De communicatie over wat er zoal te doen is, en wanneer de winkels wel/niet open zijn, kan verbeterd worden.
- Uit het onderzoek is gebleken, dat met name op de zondag het aandeel Duitse bezoekers achterblijft. Ten aanzien van de marketing is het gewenst om meer de Duitse markt te gaan benaderen, juist omdat daar op zondag de winkels gesloten zijn.

Evenementen op zondag 2015

Januari

Datum	Evenement	Omschrijving	Locatie
Zondag 25 januari	Ontdek Groningen op zondag	Gratis activiteiten bij de leukste winkels en bezienswaardigheden	Winkeliers
Elke eerste zondag van de maand	Natural foods & goods market	Biologische producten	Vismarkt / Rondom Der Aa-kerk

Februari

Datum	Evenement	Omschrijving	Locatie
-------	-----------	--------------	---------

Maart

Datum	Evenement	Omschrijving	Locatie
Zondag 13 maart	Dutch Street Cup		
Zondag 29 maart	Whiskyfestival		De Aa-kerk

April

Datum	Evenement	Omschrijving	Locatie
Maandag 6 april (2 ^e paasdag)	Die zijn leuk – hip en handgemaakt markt	Handgemaakte producten	Vismarkt
Zondag 12 april	Bevrijding van Groningen 70 jaar	Viering van de bevrijding	Binnenstad
Zondag 12 april	Kom van je bank af en ga eens aan het Werkman festival	Minifestival met muziek en workshops in het teken van kunstenaar Werkman	Ubbo Emmiusringel (overloop vanaf het museum)
Zondag 12 april	Maak Festival		Ebbingekwartier
Zondag 19 april	Stadjesweek Vindicat		Grote Markt
Zondag 26 april	Koningsdag		Binnenstad

Mei

Datum	Evenement	Omschrijving	Locatie
Zondag 10 mei	Activiteiten rondom Moederdag	Knutselen voor moeder	Waagplein
Zondag 17 mei	Meikermis		Grote Markt, Vismarkt, Ossenmarkt
Zaterdag 23 en zondag 24 mei	MultiCulinair Food Festival	Culinair festival	Bernoulliplein
Zondag 24 mei	Divisie Beachvolleybal Toernooi Tweeslag	Ebbingekwartier	
Zondag 31 mei	Werkman op zondag	Kunst in het openbaar en wandelingen in het teken van Werkman	Grote Markt
Zondag 31 mei	Vlooiemarkt		Vismarkt

Juni

Datum	Evenement	Omschrijving	Locatie
Zaterdag 6 en zondag 7 juni	De Culinaire Verleiding	Culinair festival	Ebbingekwartier
Zondag 7 juni	Ladies Run	Hardloopwedstrijd voor dames	Binnenstad
Vrijdag 11 t/m	Swingin' Groningen	Jazzmuziek festival	Binnenstad

zondag 13 juni			
Zondag 14 juni	Antiek-/boekenmarkt		Vismarkt
Vrijdag 19 t/m zondag 21 juni	Lepeltje lepeltje	Culinair festival	Ebbingekwartier
Zondag 21 juni	Streetball Masters Groningen		Grote Markt, Rode Plein, Waagplein
Zondag 21 juni	Activiteiten Vaderdag	Knutselen voor vader	Waagplein
Zondag 28 juni	Ontdek Groningen op zondag	Gratis activiteiten bij de leukste winkels en bezienswaardigheden	Winkeliers
Zondag 28 juni	Rrrollend Groningen / Foodtruck Event		Ossenmarkt
Zondag 28 juni	Vlooiemarkt		Vismarkt

Juli

Datum	Evenement	Omschrijving	Locatie
Zondag 5 juli	Vintage Retro - Slow Food festival	Biologische producten en kleding	Grote Markt
Zondag 5 juli	Block Jam		Ebbingekwartier
Zondag 5 juli	Lazy Sunday Afternoon		Waagplein
Zondag 12 juli	Vlooiemarkt		Vismarkt
Zondag 12 juli	Antiek-/boekenmarkt		Zuiderdiep
Zaterdag 25 en zondag 26 juli	Zomer WelVaart	Nautisch zomerfestival. Met schepen en een culturele en kinderprogrammering	Hoge en Lage der Aa
Zondag 26 juli	Mega Blubber Power Race	Kinderevenement	Grote Markt

Augustus

Datum	Evenement	Omschrijving	Locatie
Zondag 2 augustus	Kunstmarkt		Grote Markt
Zondag 9 augustus	Antiek-/boekenmarkt		Zuiderdiep
Zondag 16 augustus	Vlooiemarkt		Vismarkt
23 en 30 augustus	Kermis		Binnenstad

September

Datum	Evenement	Omschrijving	Locatie
Vrijdag t/m zondag 4 t/m 6 september	Groninger Smaakweekend	Proeven in Groningen, Big Taste Festival, Zienemaan Foodfilm, Ontdek culinair Groningen (route langs ondernemers)	Binnenstad
Zondag 6 september	Antiek-/boekenmarkt		Grote Markt
Zondag 6 september	Zomermarkt		Grote Markt
Vrijdag 11 t/m zondag 13 september	Zienemaan & Sterren Filmfestival	Openluchtfilms	Voormalig Suikerunieterrein
Zondag 13 september	TKP Tocht van Groningen		Vismarkt
Zondag 13 september	Grachtenfestijn, Floating Paradise, Reitdieppop	Muziek en vertier op en rondom het water	Binnenstad/Reitdiep
Vrijdag 18 t/m zondag 20	Rrrollend Groningen / Foodtruck Event	Culinair festival	Ossenmarkt

september			
Zondag 27 september	Vintagemarkt Klein Berlijn (onderdeel Nacht van de Mode)	Vintagemarkt met vintage kleding en woonaccessoires	Grote Markt
Zondag 27 september	Tocht om de Noord finale	Afsluiting wandelevenement met eten en muziek	Vismarkt
Zondag 27 september	Uit de kunst doen in de binnenstad		Diverse locaties in de binnenstad
Zondag 27 september	Grunneger Dag In d'Ellebogen		Ellebogenbuurt

Oktober

Datum	Evenement	Omschrijving	Locatie
Zaterdag 3 en zondag 4 oktober	Wonen in Groningen	Kunstenaars maken kunst bij woonondernemers	Binnenstad
Zondag 4 oktober	Welzijnsmarkt, design markt en foodfestival		Grote Markt
Zondag 4 oktober	Diversity Day		Waagplein
Zondag 11 oktober	4 Mijl van Groningen	Hardloopwedstrijd Haren-Groningen	Binnenstad
Zondag 18 oktober	Urban Case		Binnenstad
Zondag 25 oktober	Werkmanparade	Afsluiter Werkmanjaar met kunst op straat	Binnenstad

November

Datum	Evenement	Omschrijving	Locatie
Zondag 1 november	Walk-in concerts	Muziek in winkels en op straat	25 winkels in de binnenstad
Zondag 1 november	Welzijnsmarkt, design markt en foodfestival		Grote Markt
Zondag 8 november	Die zijn leuk en handgemaakt		Vismarkt
Zondag 15 november	Stadje Rond		Grachten binnenstad
Zaterdag 28 en zondag 29 november	Pietenspektakel en knutselen	Pieten als gastvrijheidsgebaar en knutselmogelijkheden voor kinderen	Binnenstad/Waagplein

December

Datum	Evenement	Omschrijving	Locatie
Zondag 13 december	Bowiemanía	Binnenstad in het teken van David Bowie met straatartiesten en muziek	Binnenstad/Waagplein
Zondag 13 december	Vintage, retro, slowfood en vegan markt		Vismarkt
Zondag 13 december	Wintermarkt		Folkingestraat
Vrijdag 18 t/m zondag 27 december	Moving Mesdag	Digitaal Panorama Mesdag in 360 graden	Waagplein

Zaterdag 19 en zondag 20 december	Winter in Groningen (winterprogrammering)	Winters straattheater en ijssculpturen	Binnenstad
Zondag 20 december	Orbit Festival		Ebbingekwartier en Binnenstad
Zondag 20 december	WinterWelvaart		Hoge der A, Kleine der A, Lage der A, Reitdiepskade
Zondag 20 december	Kerstmarkt		Gedempte Zuiderdiep 39-41